

Andrzej Matoga

Bocheniec, gm. Małogoszcz, woj.
kieleckie. Stanowiska 2 i 6

Informator Archeologiczny : badania 18, 45-46

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BIAŁA PODLASKA
Zespół pałacowo-obronny

patrz
okres nowożytny

BIAŁKA, gm. Kraszniaz
woj. chełmskie
Stanowisko 517

patrz
wczesne średniowiecze

BISKUPIN, gm. Żmud
woj. bydgoskie
Stanowisko 2a

Państwowe Muzeum Archeologiczne
w Warszawie

Badania prowadziła mgr Anna Grossman. Finansowało PMA w Warszawie. Drugi sezon badań / oraz 5 sezonów w latach 50-tych/. Stanowisko wielokulturowe - kultura amfor kulistych, kultura twieńska /tzw. craal/ i wczesne średniowiecze.

Stanowisko 2a jest jednym z najważniejszych stanowisk położonych na terenie rezerwatu archeologicznego. Wzniesione badania miały na celu naukowe zweryfikowanie badań z lat 50-tych, aby po prawidłowym zrekonstruowaniu obiektu wczesnobrązowego /tzw. craal/ można było udostępnić go zwiedzającym. Zadaniem badań było m.in. dowiązanie się do wykopów i siatki arowej z lat 50-tych oraz sprawdzenie powtarzalności pewnych form i ich wzajemnych układów na wschodniej stronie wzniesienia.

Założono 8 wykopów o łącznej powierzchni 323 m². 5 z nich usytuowano wzdłuż linii przebiegającej W-E z 15° odchyleniem od N /tak jak siatka arowa założona w latach 50-tych/. Użytkowano w ten sposób profil /dł. 51 m, gł. do 3,5 m/ będący na wschodniej stronie wzniesienia przedłużeniem profilu uzyskanego w ubiegłorocznym sezonie badań /dł. 41 m, gł. do 3,5 m/. Razem stanowią one przekrój przez całe wzniesienie i ukazują przebieg warstw na zboczach od najwyższego punktu wzniesienia do podstaw. Ustalono miejsce występowania pewnych odcinków wczesnobrązowego rowu nie wykluczając jednocześnie możliwości istnienia dwóch systemów rowów, a by może nawet palisady.

Założenie 4 pozostałych wykopów miało na celu sprawdzenie przebiegu rowu oraz uchwycenie rysów wykopów z lat 50-tych, co zgodnie z tegorocznymi zamierzeniami, pozwoliło dokładnie usytuować wykopy w siatce arowej założonej w latach 50-tych.

Poza ustaleniem przebiegu, na pewnym odcinku, wczesnobrązowego rowu, odsłonięto 5 jam osadniczych. Jedną z nich jest z epoki brązu /ze względu na brak charakterystycznego materiału zabytkowego trudno określić jej przynależność kulturową/, druga należy do kultury amfor kulistych, a trzy określono jako wczesnośredniowieczne /w południowej części stanowiska znajduje się cały zespół wczesnośredniowiecznych jam wędzarskich/. Przynależność kulturową i wiek obiektów określono na podstawie znalezionego w nich materiału zabytkowego, na który składały się fr. glinianych naczyń i kości zwierzęce /te ostatnie głównie w jamie kultury amfor kulistych/. Brak jednoznacznie określonych wczesnobrązowych obiektów osadniczych na kulminacji wzniesienia /na majdanie/ potwierdzaoby dotychczasowe ustalenia funkcji obiektu, iż jest to pewien rodzaj zagrody dla bydła, tzw. craal.

Materiały i dokumentacja znajdują się w PMA w Warszawie.

Badania będą kontynuowane.

BOCHENIEC, gm. Małogoszcz
woj. kieleckie
Stanowisko 218

Uniwersytet Jagielloński
Instytut Archeologii

Badania prowadził mgr Andrzej Matoga. Finansował WOAK w Kielcach. Kontynuacja badań wykopaliskowych zapoczątkowanych w 1975 r. Cmentarzysko kultury łużyckiej z III-V okresu epoki brązu /stan. 2/ i osada kultury łużyckiej /stan. 6/.

Prace na cmentarzysku skoncentrowano w jego wschodniej części, gdzie zlokalizowana jest młodsza strefa użytkowania nekropoli, datowana na drugą połowę IV i V okres epoki brązu. Łącznie przebadano teren o powierzchni 340 m² odkrywając 10 grobów ciałopalnych popielnicowych /nr 129-138/. Przeważały wśród nich obiekty złożone wyłącznie z popielnicy wypełnionej przepalonymi kośćmi. W trzech grobach popielnicę przykrywała misa odwróconą dnem do góry. W jednym przypadku naczynie z kośćmi nakryte było odwróconą dnem do góry wazą z celowo obtłuszczonym wylewem. W charakterze popielnic używano prawie wyłącznie naczyń wazowatych, wśród których na uwagę zasługują okazy o białym brzoścu i wyodrębnionej, cylindrycznej szyjce, zdobione powyższą zaborną ornamentem złożonym z kombinacji płytko rzytych, szerokich żłobków. Interesująco przedstawia się wyposażenie grobów w przedmioty metalowe. Do najczęściej spotykanych należały odlane kółeczka brązowe oraz skrzęty wykonane ze zwiniętego drutu lub pręta brązowego. Z ozdób należy także wymienić kolby, w skład której wchodziło 14 paciorków wykonanych ze zwiniętej w rurkę blaski brązowej. Prócz tego znaleziono jeszcze 3 grociki do strzał, każdy z tulejką i liściem zakończonym zadziornami oraz duży fragment sierpa brązowego z dwoma żeberkami i guzikiem.

Badania na ośdzie ograniczono do wykopu sondazowego o powierzchni 50 m². Wyeksplorowano 8 obiektów, z których większość należy łączyć z kategorią jam zasobowych o bliżej nieokreślonym przeznaczeniu. W rzucie

postać one kształt przeważnie kolisty lub nieco owalny /średnice wahały się w granicach 80-130 cm/. W profilu były prostokątne, przy czym samo dno, sięgające do głębokości przeciętnie 90 cm, mało zazwyczaj lekko niekockowaty kształt. Wypełniła jam, barwy brązowo-ciemnoszaro-żółtej zawierały niewielką ilość węglików drzewnych, drobne na ogół fr. naczyń oraz pojedyncze odłupki krzemienne. Na podstawie materiału ceramicznego /fragmenty garnków o esowatym profilu/ obiekty osadowe ze stanowiska 6 można datować ogólnie na III okres epoki brązu.

Materiały rabytkowe znajdują się w Instytucie Archeologii UJ w Krakowie.

Badania będą kontynuowane.

BOREK, gm. Godziesze Wielkie
woj. kaliskie
Stanowisko 1

Muzeum Ziemi Kaliskiej
w Kaliszu

Badaniami kierował mgr Leszek Ziąbka. Finansował WKZ w Kaliszu. Drugi sezon badań. Cmentarzysko kultury trzcinieckiej i przedłużyckiej z II i przełomu II i III okresu epoki brązu /BB₂-BD/.

Cmentarzysko położone jest na pagórku kemowym w dolinie rzeki Prosną po jej wschodniej stronie. W roku 1984 przebadano ratowniczo obszar 4, 5 ara, odkrywając 8 grobów, w tym 5 ciałopalnych i 1 pochówek zbiorowy szkieletowo-ciałopalny /część kości ludzkich spalonych, a część nie/. Wszystkie odkryte obiekty to pochówki płaskie, w rzucie postowym swym kształtem nawiązujące do owali. Groby zorientowane były po linii N-S, z odchyleniem na północny zachód. Wyposażenie grobowe stanowił materiał brązowy, krzemienisty i fragmenty intencjonalnie rozbitej ceramiki.

Do najbardziej interesujących grobów należy pochówek nr 12 /ciałopalny/, w którym szczątki zmarłego złożone były w obrębie czworobocznej drewnianej trumny oraz pochówek 13 /szkieletowo-ciałopalny/ przypominający kształtem prostokąt o wym. 365 x 70 cm, posiadający obstawę kamienną i zawierający w swym wyposażeniu 20 różnych ozdób brązowych. Przedmioty metalowe to głównie szpile uchate o tarczowatych główkach, szpile z główkami rozklepanymi i zawiniętymi w uszka, szpila igłowata oraz okazy czopowatej ornamentowanej główką, bransolety, naramiennik z tarczkami spiralnymi, kolka, spiralki, ozdoby nitki i guzy oraz diadem wykonany z cienkiej brązowej taśmy, ornamentowany ukłonym krzyżem i grupami podłużnych i pionowych linii złożonych z szeregu punktów wyciskanych od wewnątrz.

Materiał krzemienisty to głównie wtóry i odłupki z krzemienia bałtyckiego, w mniejszej ilości narzędzia /głównie drapacze/. Na uwagę zasługuje również wiertnik z krzemienia bałtyckiego znaleziony w kałocie jednej z czaszek grobu 13.

Badania ukończono.

BORZENKOWO, gm. Ostiejsko
woj. bydgoskie
Stanowisko 1

patrz
okres halastycki

CHELMIEC
woj. nowosądeckie
Stanowisko 2 "Mogilna Niwa"
"Mogilnik"

Muzeum Okręgowe
w Nowym Sączu

Badania prowadzili Renata i Dominik Abramowiczowie pod kierunkiem naukowym prof. dr. hab. Marka Gedla z Instytutu Archeologii UJ. Finansował WKZ, KZA i MO w Nowym Sączu. Drugi sezon badań. Cmentarzysko ciałopalne kultury pilińskiej z II-III okresu epoki brązu, groby z wczesnego okresu wpływów rzymskich.

Badania o charakterze ratowniczym zostały podjęte w sytuacji planowanej rozbudowy osiedla domków jednorodzinnych w Chelmie. Niestety znaczna część grobów została zniszczona w trakcie budowy domków /lata 60 i 70/; ilość zniszczonych ocenia się na ok. 50-100. Podstawowym celem było przebadanie jak największej powierzchni cmentarzyska i ustalenie jego zasięgu.

Stanowisko jest położone na lewobrzeżnej, zalewowej tarasie Dunajca, wśród zabudowań wsi Chelmiec /w jego północnej części/, w odległości ok. 1 km na południe od Góry Chelmowej, na której szczycie znajduje się grodzisko oznaczone jako st. 1.

Przebadano łącznie obszar 400 m² /wykopy nr 4-28/. W sumie znaleziono 10 grobów popielnicowych /numery od 7-16/. Groby zalegały na gł. 50-70 cm, przy czym oznaczone numerami 9-16 znajdowały się w warstwie czarnej ziemi, którą z pewnym prawdopodobieństwem można łączyć z wylewami Dunajca. Wszystkie znalezione popielnice były lekko zagłębione w zwrówaty calej. Niestety w jednym wypadku nie udało się zaobserwować jam grobowych. W grobach nr 8 i 15 stwierdzono obasypanie popielnic czystymi kosteczkami, ponadto z nr 15 należy łączyć bruzdek kamienny przylegający do naczyń od strony południowej. Dno jamy grobu nr 10 było wyścielone płaskimi kamieniami.